

SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Leto XV, 8

EL VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA

15. V. 1968

RAMEAU — DEBUSSY

Jean Philippe Rameau (285 let poteka od njegovega rojstva) in Claude Achille Debussy (letos marca so se po vsem svetu spominjali 50-letnice smrti v obleganem Parizu) sta dva iz najtrdnjših opornikov francoske linije v glasbi. Izredna sposobnost za prelivanje čutnih utisov v urejene zvoke, nezmotljiv okus, spoštovanje mere in ravnotežja, neka sramežljivost v izražanju notranjih dogajanj, najfinejše uho za muzikalno življenje besede — to so značilnosti te linije. Rameau se je zanjo boril proti italijanskemu, Debussy proti nemškemu pojmovanju in oblikovanju. Oba mojstra družita tudi ljubezen do instrumenta kovinskih strun: klavikordija in klavirja, in do simfoničnega orkestra. Tega je Rameau uveljavil zlasti v operi-baletu (pred 16 leti je Lifar s sodelavci oživil njegove Galantne Indijanke kot razkošen balet), Debussy pa v simfoničnih pesnitvah (Nokturni, Morje, Iberija). Kljub neizrazitemu, bežnemu ritmu pa je tudi Debussy postal važen ustvarjavec na baletnem področju: leta 1911, 12, 13 so vznemirili — ne le Pariz in Francijo, marveč ves glasbeni svet — Mučeništvo sv. Sebastijana (z Ido Rubinstein), Favno popoldne in Igre (z Djagileva Ruskim baletom in Nižinskim). Njegova edinstvena opera Pelléas et Mélisande je vrh in zaključek dolge vrste, ki ji je po Florentincu Lullyju zgradil temelj Rameau in se je po Nemcu Glucku vzviličila v veliko opero in v psihološko usmerjeno operno dramo.

Uvod v glasbene filme bo opozoril na nekatera življenjepisa in umetniška dejstva obeh komponistov, ki ju v mnogem napravljajo sorodna, v drugih pogledih pa naravnost nasprotna človeka in glasbenika.

A. G.

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Glasbeni odsek

Drugi kulturni večer bo v soboto dne 18. maja 1968 ob 19.30 in sicer v mali dvorani Slovenske hiše, Ramón L. Falcón 4158, III. nadstropje.

DEBUSSYJEV VEČER

(Ob petdesetletnici njegove smrti)

Predvajani bodo glasbeni filmi Debussyjevih skladb in dodan bo enak film Rameauja, čigar 285-letnica rojstva pada v naše leto.

Uvod in komentar: prof. Al. Geržinič

„... In kakšno naj bi bilo naše srečanje s časom. Eden izmed urednikov revije Esprit v Parizu — Jean Marie Domenach — je napisal zelo zapaženo knjigo z naslovom *Le Retour du tragique*. Išče v bistvo sedanjega časa in sicer z elementi tiste tragike, kot je spremljala rojstvo grške antike. Toda kakor je bilo takratno srečanje tragičnega človeka usmerjeno v soočevanje z božanstvom, tako je naš čas velik po tem podobnem srečavanju tragične usode človeka z božanskim v našem času. Iz tega zrenja pa človek že ni več skupek silnic zgolj tragičnega — v njegovi pogojenosti je danes že mnogo pozitivnega in sicer ravno v tem, kar je božansko in torej edino vredno človeka.

Mislim, da bi grešili, če bi se pred našo petnajstletnico ustavljali na pozicijah pesimizma, poraženosti ali „tragičnosti“. Zdi se, da smo dejansko le nov topilni element za oblikovanje nove kovine — novih zlitin duhovnosti... In temu iskanju naj služi tudi SKA kot orodje, zlitine pa naj varijo vsi, ki živijo v zdravem odnosu s sedanjostjo, in verujejo v prvenstvo duhovnih vrednot proti nasilju sodobne opulentne civilizacije.

Na tej poti naj nas ne bo strah, vse preizkušnje so vredne sprotnih doživetij ob polnosti ustvarjanja.“

(Iz poročila predsednika SKA Rude Jurčeca na obnem zboru dne 27. aprila 1968.)

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Tretji kulturni večer

Sofokelj

ANTIGONA

Upizori gledališki odsek dne 1. junija 1968 ob 21. uri v veliki dvorani Slovenske hiše.

Tretji, četrti in peti kulturni večer bodo dne 15. junija, 6. julija in 20. julija 1968 in sicer v izvedbi teološkega in filozofskega odseka in bo na sporedu:

DIALOG

Sodelovali bodo gg. p. Kukovica SJ, dr. Mirko Gogala, dr. Vinko Brumen, prof. Alojzij Geržinič, Božidar Fink in Milan Magister.

Sledili bodo večeri, posvečeni 50-letnici smrti Ivana Cankarja. Paulu Claudelu ob stoletnici rojstva, pomenu in mestu leta 1918 v slovenski politični zgodovini in še prireditve gledališkega odseka, kakor poročamo na drugem mestu.

PRED IZIDOM VREDNOTE

Izredna izdaja ob X. knjižni zbirki SKA

F. D.

Rektor bogoslovja v Zadru p. Marijan Grgić je za londonski "Tablet" napisal članek o kardinalu Šeperju. Uredniško pojasnilo pravi o p. Grgiću, da je član akademije znanosti in umetnosti in je prejel tudi visoka odlikovanja angleških znanstvenih družb, posebej tistih, ki se posvečajo študiju cerkvene umetnosti. Dalje pravi, da je bil p. Grgić kot bogoslovec leta 1951 osemnajst mesecev v komunističnih zaporih. Ko Grgić govori o okolnostih okoli protokola, poudarja, da se je zelo mnogo govorilo o kardinalovi vlogi med pogajanjem za protokol. "Kardinalovo stališče ni bilo lahko, ker se je moral ozirati na mnenje hrvatskih katolikov, nasprotnih pogajanjem in so bili tudi proti besedilu protokola. Vendar slovi protokol," tako nadaljuje Grgić, "na temeljnih sklepih škofijske konference v letu 1963, ko so vsi jugoslovanski škofje poslali vladi predloge za ureditev razmerja med državo in Cerkvijo." Takrat je konferenca izrazila priznanje ustave in državnih zakonov, če bodo vladne oblasti, "tiste zakone izvajale liberalno in iskreno". — "Vendar mislim, da kardinal Šeper ni imel neposrednega vpliva na pogajanja msgr. Casarolija... Če bi ga imel, in o tem sem čisto prepričan, bi nekatera poglavja pogodbe imela drugačno besedilo in bi tisti stavek, ki govori o nekem 'terorizmu' enega dela hrvatskih duhovnikov, bil izpuščen (kajti dobro je vedel, da so bili duhovniki žrtve terorizma in torej niso bili teroristi)."

P. Grgić se tudi dotika kardinalovega razmerja do perečih problemov sodobnosti. Pri tem poudarja kardinalovo previdnost, ko ne pripisuje nobenega pomena raznim kritičnim poročilom ali komentarjem. Osebo hoče ugotoviti pomen in vsebino in se zanaša samo na lasten študij. Izraža se samo o delih, ki jih je sam prebral. Ko je holandski katekizem dvigal toliko prahu, so mu ponujali, naj prebere angleški prevod, ker holandsčine ni vedel, toda angleški prevod je odklonil, ker ni imel cerkvenega odobrenja, pač pa se je potem oborožil z mnogimi holandskimi slovarji in enciklopedijami in tako sam proučil original.

— Založba univerze v Torontu je izdala knjigo "Croatia: Land, People, Culture". Knjiga je prvi zvezek zbirke publikacij o Hrvatski in ima 402 strani, uredila pa sta jo Franc H. Eterović in dr. Krsto Spalatin. Uvod je napisal pokojni Ivan Meštrović. Hrvatsko zgodovino obravnava več avtorjev in sicer je v tem zvezku podana do leta 1526, o hrvatski književnosti je podan podroben pregled in sicer za dobo od 1836 do 1895, nakar sledijo članki o hrvatskem slikarstvu, arhitekturi in glasbi. Glavno poglavje o hrvatski zgodovini je napisal dr. Stanko Goldeasecu, avtor knjige History of Mediaeval Croatia, ki je leta 1964 izšla v Haagu. Pozornost je vzbudil nekoliko polemichen članek o tem, ali je bil Haydn hrvaškega rodu. Prvi je postavil to trditev zgodovinar Kuhač, vendar so pozneje nekateri zavračali njegove navedbe, češ da so bile plod nacionalnega sentimentalizma. Toda novejša dognanja o Haydnu vedno bolj pogosto prihajajo do zaključka, da je znameniti komponist res po rodu iz hrvatske Gradisceanske.

— Pri Cankarjevi založbi je izšla druga izdaja knjige Nikole Rota "Psihologija osebnosti". Prva izdaja je bila namreč neverjetno naglo razprodana. Nekatere šole so knjigo vpeljele kot priročnik, zato se je založba odločila za drugo izdajo, ki pa jo je avtor izpopolnil.

Zrušitev Novotnyja je odprla mnogim upe na mogočnost za rešitev slovaškega problema v skupni državi Čehov in Slovakov. V kritičnih dneh so celo partijci nakrat odkrili, da je razmerje med Čehi in Slovaki treba federativno urediti.

Vprašanje federacije med Čehi in Slovaki sega še v čas ustanavljanja Českoslovaške republike. V Pitsburškem dogovoru, ki je bil sklenjen v navzočnosti Masaryka 1918, so bili Slovaki zagotovljeni "lastni upravni sistem, lastna poslanska zbornica, lastna sodišča" s slovaščino kot uradnim jezikom. Dogovor je bil sklenjen med Čehi in Slovaki — ameriški državljani, ki niso hoteli odločevati za domovino. Tako ga je Praga mogla obiti. Vedno pa so se nanj sklicevali slovaški avtonomisti, združeni predvsem v Slovaški ljudski stranki Andreja Hlinka.

Českoslovaška ustava iz leta 1920 je sledeč francoski zgled organizirala unitarno državo. Šele po Münchenski "razsodbi" se je Česko-Slovaška preuredila v zvezno državo, ki pa je trajala komaj štiri mesece. Po vkorakanju Nemcev v Prago, se je ustanovila Slovaška republika, ki je dobila ustavo 21. 7. 1939.

Leta 1945 so češki centralisti predloge, naj bo druga Česko-Slovaška republika federativno urejena, odklanjali z obrazložitvijo, da pač ne gre nagrajevati naroda, ki je bil v "osnem sistemu". Odkar je bilo jasno, da ima partija Prago trdno v svojih rokah, Moskva ni imela več potrebe, da bi kdaj pa kdaj dopuščala Čehom čutiti slovaški problem.

Sedaj veljavna ustava z 11. 7. 1960 v 1. členu določa, da je Českoslovaška socialistična republika "enotna država dveh enakopravnih bratskih narodov, Čehov in Slovakov". Republika je administrativno razdeljena na deset okrožij, od teh so tri slovaške. V teh je "nacionalni organ državne oblasti in državne uprave" Slovaški narodni svet, ki so mu dana omenjena pooblastila za pokrajinsko zakonodajo "v skladu z zakonodajo celotne države" (čl. 74 ustave 1960). Izmed 16 udov njegovega predsedstva se izbirajo "poverjeniki" (nekakšna pokrajinska vlada). Čeprav tako "sestavljena država" ne snuje na federalnem aktu dveh enakopravnih pogodbenikov, temveč na pooblastilih iz središča, jo vendar nekateri imenujejo "asimetrično federacijo".

Pri zrušitvi Novotnyja so slovaški komunisti imeli nesorazmerno velik delež. Novi tajnik Českoslovaške partije Aleksander Dubček je po rodu Slovak (je pa vso mladost preživel v Rusiji in je z Rusinjo tudi poročen), še nikoli ni v praški vladi sedelo toliko Slovakov kot sedaj. Toda vsi ti Slovaki so kot komunisti najprej funkcionarji Česko-Slovaške komunistične stranke.

V prvih dneh "praške pomladi" so se celo v čeških krogih — v evforiji po padcu tirana — javljali najbolj velikodušni federativni predlogi, celo prenos prestolnice v Brno. V intervjuju italijanski komunistični "Unità" se je tudi Dubček 31. marca nagibal k "simetrični federaciji" (oba sestavna dela enake ustanove), toda že 2. aprila je dal izjavo, ki vleče na "status quo".

Vendar partija ne more mimo enodušne terjatve Slovakov po resnični federaciji, vsaj v izjavah. Novi centralni komite slovaške partije je 9. aprila izjavil: "Sedajni asimetrični ustavni sistem je zastarel in je absolutno nemogoče, da bi ga še ohranili", izrazil je zato željo, "naj se brez odlašanja začne z izdelavo nove federalne strukture". Hkrati pa je Dubček poskrbel, da imajo v komitetu večino njegovi pristaši, takoimenovani "zmerni avtonomisti". Novi, v prvi desetini aprila objavljeni, akcijski program celotne Českoslovaške partije zatrjuje namen partije, organizirati kolikor mogoče hitro simetrično federacijo obeh poglavitnih narodov v državi.

Ta program je razlagal v Bratislavi 20. aprila Dubček sam v znanem govoru, ki je zelo znižal temperaturo upov v "demokratizacijo" v ČSSR ("obstoje strank, združenih za uresničevanje skupnega programa Narodne fronte, je okvir, ki preko njega komunistična partija ne bo pustila iti" — ta fronta je po noveli k volilnemu zakonu z 9. 4. 1960 "pod vodstvom komunistične partije"). Ob tem govoru so se mogli zamisliti tudi federalisti. Dubček je namreč izrekel: "Ni nobene potrebe razpravljati o federalizaciji, razpravljati o federaciji bi se reklo vdirati skozi odprta vrata. Federalizacija se mora pripraviti tako, da bo skupna država Čehov in Slovakov iz nje izšla okrepljena. Kar je treba diskutirati — in na tej točki pozdravljam ekonomiste, ki so začeli diskusijo o tem tematu — je ekonomski aspekt federalizacije, kajti pogoj ekonomskemu razvoju je industrijska integracija, ne pa avtarkija dveh nacionalnih ekonomij."

Slovaški federalisti so že dolgo zaskrbljeni zaradi vedno bolj jasne smeri "federalizacije". Skoraj hkrati z Dubčkovim obiskom v Bratislavi je prišlo v javnost, da so slovaški pisatelji Novomestny, Valik in Mihalik že pred tedni izstopili iz uredništva vodilne slovaške revije "Kulturny život". Novomestny je veliko pretrpel v času "antinacionalističnih čistk" in sedaj je bil kandidat za predsednika Slovaškega narodnega sveta, Valik je sedanji predsednik Zveze slovaških pisateljev, Mihalik je bil njegov predhodnik v tej časti. (Vsi trije so znani zaradi svoje rezerviranosti nasproti Mnacku). Novomestny in tovariši so zapustili "Kulturny život", ker v nasprotju z ostalimi uredniki trdijo, da je "teza: najprej demokratizacija, potem federalizacija, teza, ki je sedaj v kulturnem svetu na široko razširjena, zmotna; teh dveh vprašanj ni mogoče ločiti in nobeno ne more imeti prvenstva pred drugim." Njih nasprotniki, ki bi radi veljali za "avtentične progresiste", se namreč trudijo dopovedati Slovakom, da popolna slovaška avtonomija nikakor ni prvi in poglavitni cilj slovaškega naroda, da more biti celo v kvar "demokratizaciji".

Da bi pomiril Slovake, je novi predsednik republike general Svoboda odšel na obiskovanje slovaških krajev, kjer je vedel veliko pripovedovati o popolni enakosti Čehov in Slovakov. Tako je izjavil 23. aprila v Bratislavi: "Naša republika je država, ki se sestavlja iz dveh enakih nacij, Čehov in Slovakov. Neupoštevanje tega načela je ta zadnja leta (sic) privedlo do nesporazuma med

(Dalje na 3. str.)

S O F O K L E J

antigona

tragedija

Poslovenil FRAN ALBRECHT

OSEBE:

Kreon - MAKŠ BORŠNIK *Antigona* - NATAŠA SMERSUJEVA;
 Izmena - MARJETA SMERSU; Hajmon - MAKŠ NOSE; Stražar -
 CIRIL JAN; Tejrezija - MARIJAN WILLENPART; Sel - NIKOLAJ
 JELOČNIK; Zborovodji - MARJETA ROŽANEC, FRIDO BEZNIK;
 Zbor - ČLANICE DEKLIŠKEGA PEVSKEGA ZBORA IZ MORONA

Zamisel in režija -

NIKOLAJ JELOČNIK

Scena -

DIAZ MENDOZA - JELOČNIK

PREDSTAVE BODO NA ODRU SLOVENSKE HIŠE: Sobota 1. junija ob devetih - v počastitev praznika Junakov. — Petek 7. junija ob devetih. — Sobota 8. junija ob pol šestih (dijaška predstava); isti večer ob devetih. — Nedelja 9. junija ob pol šestih popoldne.

VSTOPNINA za vse predstave - razen za dijaško- je 300 in 250 pesov. Predprodaja v Dušnopastirski pisarni. Občinstvu je namenjen samo parter. Predstave točno ob uri.

VŠERUSKO KRŠČANSKO - SOCIALNO GIBANJE

V predrevolucijski Rusiji je bilo več poizkusov organizirati socialna gibanja krščanskega navdiha. V tedanjem Domu in svetu je najti obilo podatkov o njih. Dokaz, kako so slovenski katoličani s simpatijo spremljali sebi sorodna gibanja.

V času, ko se je krščansko-socialnih gibanj na zahodu polastila neka trdnost in malodušnost, k čemur so obilo prispevali razni teologastri „dialoga“ in „sekularizacije“, iz Rusije prihajajo novice o obstoju dobro organiziranega in zelo razširjenega „Všeruskega krščansko-socialnega gibanja za osvoboditev ljudstva.“

Organizacijsko omrežje tega gibanja je bilo „uradno“ ugotovljeno na procesih, ki so se v Leningradu obhajali zoper pridruženice krščansko-socialne misli od novembra-decembra 1967 do 5. aprila 1968.

Tedaj je bila izrečena obsodba nad sedmimi pripadniki krščansko-socialnega osvobodilnega gibanja (nekateri viri vedo za dvanajst ali sedemnajst obsojencev). Poglavitni obsojenec, Vjačeslav Platonov, izvedenec v orientalistiki, star sedemindvajset let, je bil obsojen na sedem let prisilnega dela. Vsi obsojeni so priznali, da so po sovjetskih zakonih krivi, večina med njimi pa ni pokazala obžalovanja ali kesanja.

Gibanje je bilo ustanovljeno v letu 1964. Vanj so včlenjeni predvsem pisatelji, filologi, zgodovinarji filozofije in literature, v glavnem učenci Nikolaja Berdjajeva, ruskega krščanskega filozofa, ki je v zdomstvu umrl pred dvajsetimi leti. Kot eno najpoglavitejših nalog so si nadeli razširjenje „literature“.

Vodilno središče gibanja je bilo v Leningradu, je pa organizirano po vsej deželi, posebno v Kijevu, Minsku in Irkutsku. Širi se po metodi trojk: vsak novi član se obveže, da bo pridobil dva nova pridruženca.

Zdi se, da gibanje ni v zvezi z N.T.S., znano organizacijo ruskih solidaristov v zdomstvu, ki ima sedež v Zapadni Nemčiji, ki so z njo povezovali državni toživci obtožence na zadnjih procesih zoper intelektualce v Sovjetski zvezi. Vendar vsi viri zveze krščansko-socialnega gibanja s solidaristi v zdomstvu ne izključujejo.

(Nadaljevanje z 2. strani)

obema narodoma. Nujno je uresničiti temeljne spremembe na načelih socialistične federacije“.

Kot model socialistične federacije Dubčku ne bo služila sovjetska, temveč bolj „liberalizirana“ jugoslovanska federacija. Ta naj bi se po željah nekaterih nahajala celo v procesu „konfederalizacije“.

Udarjajo pa v oči pri obravnavanju jugoslovanskega in češkoslovaškega ustavnega problema po komunistični partiji neke analogije. Ne samo, da partija v obeh primerih beži pred enoumno ustavno-pravno definicijo konkretnih problemov s tem, da jih zavija v „socialistično“ frazeologijo, v obeh primerih se dobe razni ekonomisti in progresisti, ki iz političnega oportunitizma ali politične nedoraslosti (oboje se rado naseli v istem subjektu) strežejo partijskim režimom s tem, da v bistvu politične probleme pretvarjajo v ekonomske in „kulturne“, tako pa povečujejo zmedo v opoziciji. Odločne akcije pač ni tam, kjer ni jasnih ciljev.

HRVATSKA AKADEMIJA

— Hrvatski kulturni delavci v Združenih državah imajo svojo akademijo znanosti in umetnosti z naslovom Hrvatska akademija Amerike. Ustanova je v februarju imela 14. letni občni zbor in sicer v veliki dvorani Hilton hotela v New Yorku. Akademija ima namen pospeševati in utrjevati hrvatsko kulturno delavnost v Združenih državah. Iz področja ZDA je v njej 107 rednih in dopisnih članov, člane in ameriško javnost pa o delu ustanove obvešča po glasilu *Journal of croatian studies*. Revija izhaja v večjih presledkih in je doslej izšlo šest zvezkov, sedmi in osmi zvezek pa bosta izšla skupno in sicer prav kmalu, urednik pa je na občnem zboru napovedal, da je tudi za deveti zvezek gradivo že pripravljeno. Občni zbor je poudaril važnost dela hrvatskih kulturnih delavcev v emigraciji, ker živi danes, po uradnih statistikah ugotovljeno, v tujini ena četrtnina hrvatskega naroda. Komunistična propaganda v svetu in domovini pa hoče to bivanje Hrvatov v tujini označevati samo kot nekakšno gospodarsko ali socialno izseljenstvo in s tem zmanjšati pomen emigracije, ki je kot taka stalni protest proti nasilnemu režimu v domovini. (Zgolj izseljenki značaj se sedaj poudarja tudi med nami.) Prav tako je bilo poudarjeno, da delo Akademije nikakor ni samo antikomunistično, saj se ne zavzema za svobodo kulturnega ustvarjanja samo emigrantov, ampak skrbno zasleduje vse tokove v domovini in brani pravice svobodnega kulturnega dela v domovini, kar se je posebej pokazalo ob znani zagrebski deklaraciji o hrvatskem jeziku; vzporedno je akademija protestirala in opozorila ameriško javnost na zločinsko ugrabitve vseuč. profesorja dr. Draganovića in je sodelovala pri akciji, ki je pokazala, da so bila pisma in izjave dr. Draganovića v Jugoslaviji ponarejena. Za novo poslovno dobo je bil izbran nov odbor: predsednik dr. Stanko Vujica, podpredsednik: Jere Jereb in dr. Mate Meštrović, tajnik Nikola Milošević. Razpravljalo se je tudi o težkem finančnem položaju ustanove, ki se vzdržuje samo s članarino in prodajo *Journala* ter z mecenskimi darovi in so tudi med njimi kulturni delavci na prvem mestu; prof. Bogdan Radica je daroval 500 dolarjev, Jerome Kolić 131 dolarjev in inž. Boris Turina 100 dolarjev.

INTELIGENCA IN APARATČIKI

Praški profesor filozofije Kalivoda je v listu *Rude pravo* dne 8. aprila objavil članek, kjer terja uvedbo resničnega socializma, to je „socialističnega sindikalizma“ tudi zato, da se izravnavajo prepadi, ki še vedno ločijo delavce in inteligente na Češkem. Tednik *Literarni Listy* pa tiste dni poroča, kako je na zadnji partijski konferenci v Pragi bilo dovolj, da je kak kandidat za mestni komite imel akademski naslov ali je bil kako drugače označen kot intelektualac, pa je takoj dobil manj glasov kot drugi. Nekemu intelektualcu so delegati grozili z fizičnim nasiljem, ker jim ni ugajal njegov govor. Časnik sicer poudarja, da so bili ti delegati bolj predstavniki strankinega aparata kot pa pravi delavci, vendar veliko delavcev — seveda pod vplivom svojih partijskih funkcionarjev — nastopa sovražno zoper inteligenco, ki da je največ „kriva“ praških študentskih demonstracij in vseh ostalih dogodkov letošnje pomladi. Res je tudi, da je bila partija v ČSR ob prevzemu oblasti bolj proletarska kot partije drugih „ljudskih demokracij“.

PRVI KULTURNI VEČER 1968

REYMONTOV JUBILEJ

Na prvem kulturnem večeru petnajste sezone je predaval univ. prof. dr. *Tine Debeljak*, avtor prvega slovenskega znanstvenega dela o pisatelju Reymontu. Nobelovem nagradjencu. V uvodu je podal kulturno zgodovinski okvir pisateljeve dobe, naakr je iz svojega habilitacijskega dela povzemal historične in biografske značilnosti Reymonta in njegovih del. Po opisu prve dobe razburkanega Reymontovega življenja je prešel v presojo dobe, ko je Reymont odšel v Pariz, kjer se je srečaval z vplivi naturalizma, tedaj vladajoče literarne struje. Ko so izšli „Kmetje“, je ravno iz kritike rasla razsežna podoba pisatelja, ko je vsak kritik odkrival zmeraj nove probleme tako v pisatelju kakor tudi v njegovih delih. Podelitev Nobelove nagrade po debati presenečenje tudi za Poljsko, ker je akademija zagovarjala misel, naj bi se nagrada podelila Želomskemu.

Predavanju je sledil razgiban razgovor, zlasti iz vrst mladih poslušavcev. Večer je vodil predsednik SKA Ruda Jurčec in se zahvalil predavatelju, ki je bil v preteklih sezonah eden najpogostejših, podajajoč snov iz vseh plasti kulturnega življenja. Številni prisotni pa so se dr. Debeljaku oddolžili s prisrčnim aplavzom.

OBČNI ZBOR Slovenske kulturne akcije je bil v soboto 27. aprila 1968. Za redno dobo 1966-1968 so odborniki podali poročila in je bila odboru po debati podeljena razrešnica. Ker se je po petnajstletni dobi delovanja pokazala potreba po spremembi statuta, je bila na predlog odbora sestavljena komisija za izdelavo potrebnih sprememb in se bo drugi del obnove zbora nadaljeval z volitvami novega odbora in z obravnavo došlih predlogov, ko bo komisija zaključila svoje delo.

— Gospod *Jošt Žabkar*, sodelavec Meddobja, je bil imenovan za lektorja italijanščine in italijanskega slovstva na univerzi v Heidelbergu. Čestitamo!

— **OPOZARJAMO** in nujno prosimo vse prijatelje v inozemstvu, naj nikar ne pošiljajo večjih zavojev, ki morajo potem skozi carino, na ime *Slov. kult. akcije* ali na uredništvo naših publikacij, ker nam predpisi za dvig povzročajo nepremostljive težave. Zato naj bo vse na osebni naslov: *Rodolfo Jurcec, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires*.

— GLAS morejo naročniki in prijatelji v inozemstvu prejemati tudi po letalski pošti, če nakažejo tri dolarje (naročniki knjižnih zbirk) in osem dolarjev ostali prejemniki lista.

RDEČA MORALA

Ameriška tajna vohunska organizacija CIA razpolaga z ogromno mrežo plačanih obveščevalcev po vsem svetu in seveda tudi z ogromnimi vsotami dolarjev. Bogdan Radica piše (Hrvatski glas, 24. februarja) o zvezah CIA z vodilnimi nosilci komunističnega režima v Jugoslaviji in postavlja smelo trditev, kako danes verjetno ni v Jugoslaviji vidnega režimovca, ki se ne bi bil polakomnil dolarjev CIA. Ko je imel Hruščov leta 1956 na zasedanju kongresa sovjetske komunistične partije znani govor, kjer je razkril Stalinove grozote, je bila seja tajna in so oblasti ukrenile vse, da govor ne bi prišel v javnost. Toda vodilnemu jugoslovanskemu opazovalcu na kongresu se je posrečilo dobiti v roke uradno kopijo Hruščevega govora. Gladko jo je prodal agentom CIA in tako je prišel v svet ter imel res neizmerne posledice, saj še danes pretresajo komunistični svet in je bil govor povod za spremembe na Poljskem ter za revolucijo na Madžarskem v

ANTIGONA 1968

(ČRTEŽI Z VLAKA)

Nikolaj Jeločnik

GLEDALIŠKO LETO

Slovenska Talija slavi sto let svoje mladosti. Pred sto leti so nam rodoljubi dali Dramatično društvo v Ljubljani. Sto let že Slovenci pišemo gledališče z velikim G. Sto let je tudi, kar je možati Fran Levstik po prvem običnem zboru društva zaželel, ko je videl naprej: „... Zatorej nij težko umeti, da nobeno dozdanih slovenskih družstev nima tolikega pomena, kolikršen dramatično, kateremu Bog daj, da bi obrodilo mnogo raznih slovenskih iger preizvrstne vrednosti, ter da bi se mu posrečilo, povzdigniti slovensko gledališko igranje i dobiti svojeji Muzi dostojen prostor...“

V mnogočem so se Levstiku želje uresničile: slovenska dramatika je v sto letih zapisala dokaj „slovenskih iger preizvrstne vrednosti“; v sto letih se je slovensko gledališko igranje povzdignilo na evropsko in svetovno višino; v sto letih je naša gledališka Muzika dobila svoj dostojni prostor: ne enega, lepo vrsto gledaliških hiš; v sto letih se s kulturno najmočnejšimi narodi ponajam s celotnim Shakespearom, skoraj vsem Molièrom, z bogatijo grških mojstrov, pa s Kacijanarjem, s Hlapci, Lepo Vido, Pohujšanjem, tudi z Veroniko, s Kraljično Haris, in ne najmanj z Dogodkom v Gogi... Kar j. Linhart oral in Levstik sadil, sta žela Župančič in Cankar; iz njunega zamaha žanjemo danes. Doma in zdoma. Tudi zdoma. Še posebej zdoma!

Domovina slavi sto let mladosti slovenske Talije. Domovina na obeh bregovih. Morda na našem ne tako silovito in s tolikšnimi vidnimi zamahi kot uzakonjeni lesk v Ljubljani, a zato ne manj zaželeno in ne manj iz srca. Četudi še vedno nadlegovani in skoraj vezani z garjo našega šentflorjanstva, kot je domovina zajedena s heroino in marihuano, socialistične stvarnosti, smo slovenski ustvarjanci v svetu z dušo in s srcem prisotni ob slavju visoke stoletnice. Če se je vse leto nismo vsaj skromno spomnili, ne vidimo razloga, da bi se je vsaj ob sklepu ne smeli. Našemu šentflorjanstvu so sicer bolj časte klobase, kolone in ponovitve kolon; slovenskemu ustvarjalcu, v zdomstvu ne manj osamljenemu kot onemu v domovini, pa bolj diše pero in kretnja in zvok in barva in misel, pa beseda, beseda, beseda... Tudi ta zadnja pisana z velikim B, ker šele njim najde svoj pravi obraz in resnično podobo. Kronike in zgodovina bodo nekoliko z elektronskimi možgani nezmotno ugotavljale in približe brez potvorb, kje je bila vrednost višja in kje cena spodobnejša. Prav za to med nami skoraj pozabljeno in prezirano, a ne prezrto stoletnico slovenske Talije sem sam v sebi z vsem srečnim ponovil tole misel prijatelja Kosa, jezusovca iz Klabundove dežele cvetočih češenj: „Slovenci brez doma potrebujemo najbrž dvojno količino umetnosti, da nas hrani. Na mesto kruha domače prsti, ki so nam jo vzeli. Umetnost pomaga najti resnico, ki elveka osvobodi. Sicer nas tuja prst napravi bolne in slabotne... Narava, ožarjena umetnostjo, kliče v goste Boga. Kot v Kani Galilejski, amen.“

W B J

Pred šestnajstimi leti v obrobem mestecu Ramos Mejía, prilepljenem na buenosaireski zapadni pas. V župnijski dvorani, na župnijskem odru, pri tujih prijateljih Argentincih Sofoklej: **ANTIGONA**. — Prireditelj: **W B J**, prvi in verjetno zadnji poskus slovenskega gledališkega profesionalizma v zdomstvu, komorni teater **W B J** (Willenpart Borštnik - Jeločnik). Ta predstava je bila prva Borštnikova režija. Prvič smo preskusili svoje sposobnosti in zmogljivost slovenske gledališke publike v zdomstvu z avantgardnim nastavkom in prikazom. Antigona brez scene, brez kostuma, oropana vsega lišpa: mitosam v sebi, do dna razgaljena človečnost. Vanda Majcnova je takrat uosebila zlosrečno Edipovo hčer, Borštnik je zastavil Kreonta, Nose Stražnika, Kovačič Hajmona, Willenpart Tejrazijo, Kramarjeva Izmeno, Jeločnik pa Zbor...

Ta in še nekatere poznejše predstave in komorni večeri besede in pesmi so bili v mnogočem zametek Slovenske kulturne akcije, ki je s svojim rojstvom med našimi rodoljubi ob la Plati vzbudila toliko nepotrebnega strahu in dvignila toliko sitnega prahu. Predstava je pokazala, da slovenski kulturni, predvsem umetniški ustvarjavec v zdomstvu ne more živeti brez lastnega, iskrenega izkaza svoje stvariteljske sile, docela nevezan na obstoječe domorodne, verske in prosvetno izobraževalne organizme. Pokazala je tudi, da je med našo „ideološko emigracijo“, posebej njenim intelektualnim delom precejšnjejša po resničnem slovenskem, ne priložnostnem gledališču, po slovenskem muziciranju slovenskem podobarstvu, po resnični slovenski besedni umetnosti, pisani in govorjeni...

W B J — utrinek, ki bo verjetno utonil v pozabo, pa je bil vendar močan in trden kamen v sklad našega zdomskega gledališčenja; morda edini najbolj gledališko zavestni in umetniško najbolj iskren.

Tokrat smo spet z Antigono pred Slovenci. Skoraj isti kot pred šestnajstimi leti. A drugem območju in v drugačnih zaznanjih, četudi je treba začetek našemu zdanjem hotenju iskati tam pred šestnajstimi leti na ramoškem odru. Letošnje Antigone, ko bo, bi ne bilo brez one.

ANTIGONA 1968

Lahko bi jo tako nazval. Ne le, ker jo predstavljamo v jubilejnim slovenskem gledališkem letu. Tudi ker jo predstavljamo v zdomstvu v tem letu kot svojo počastitev tega ju-

leja, pa s posebnim namenom prav junija: ker svojih jubilejev v zdomstvu ne moremo slaviti, kot svoje slave doma samo z žživim cvetjem, z majskim nadihom zmage, s srebrnimi fanfarami; ne: čez naš jubilej, ta ali ta, čez vsakega se spet in spet potegne črna vetrinjske tragedije!

lovenci imamo čudovito slab spomin, kadar ga hočemo slabega... Tako smo se zadnja ta navadili pozabljati, da vetrinjskih kreljuti ne moremo zlomiti z rodoljubnimi frazami, pa tudi ne s farizejskim vseodpuščanjem. In to boli. Boli naša hotena pozabljivost. Nič ne kliče na maščevanje. Krvi je bilo zadosti in preveč. A oskrunjene resnice ni nogoče zasuti z neblagoslovljeno zemljo, kot zločina ni moč prekriti z vso prstjo gledalca naprej (po Hamletu: Zločin temán, z vso prstjo zasut, pride na dan...). Prav. Gre naprej, ne nazaj. A do zdaj nas vesoljski poleti še niso preverili, da bi bitka Kanah ne pobudila rimstva, pa da bi bila žrtev kaenskih meščanov manj slavljená kot zvetorepje njihovega trinoga, ali pa da bi srbstvo ne srkalo vse moči in sile svoje protiotomanske trme in slednjič zmage z Armencem Kara Djordjem prav iz pokolja Kosovem.

Enim, da je junijski praznik Junakov naš najlepši in najbolj bogat narodni jubilej. Tudi je nadihnjen s črmino. Morda prav zato. Prav bi bilo, da bi postal srčika našega stoletnega dela, dejanja in delovanja. Ne poznam doživetja, ki bi bilo bolj zavestno in bolj nesebično omočeno z živo slovensko krvjo, kot je Vetrinje 1945. Zakaj ne verjemo, da je Vetrinje naša največja bogatija, naša najbolj zrela in najvernejša izkaznica pred svetom in pred narodi sveta? Zakaj ne oznamimo slovesno in pribijemo zborom svetovnih narodov, da je Vetrinje najvišji dokaz najvišje ljubezni?

ko sem se domislil ANTIGONE, mi je oživelo Vetrinje: To je Antigona pred zmago tebancev nad Argejci. To sta Etéokles in Polinejk, iz oči v oči. To sta Kreon, trinog, Tejrezija, vedež, takisto iz oči v oči: Kreon tiranstvo, nesvoboda, pozitivizem materialistične dialektike; pa Tejrezija — čas, ki teče, zgodovina, ki piše, resnica, ki priča, govori, ki sodijo in obsodijo...

ANTIGONA in ANTIGONA

kaj slavnih dramaturgov in gledališčnikov si že lepa desetletja beli glave, kako neki, danes mrtvi mitos, približati sodobnemu človeku. Verjetno prav od tod poskusih ovih pesniških predlog in odrskih izsledkov za starodavno zgodbo. Cocteau, Gide in Anouilh niso zadnji, še manj dokončni poskus. Sartre je Orestov in Elektrin mitos razpel s svojega gledišča. Dominik Smole išče v Antigoni izgubljeno duhovno svobodo človeka našega atomskega, stehniciziranega veka.

naša predstava ni poskus v gornjih smereh. Je pa hoten prenos tragike starodavne junaka v naš svet, tukaj in zdaj, v slovenski posebej. Zato smo se ognili vsej nepotrebnosti romantični barvitosti, s katero premnogo gledališče še danes skuša predstajati Sofokleja in tovariše. Tragika Antigone in tragika Kreonta-človeka je danes slovenskemu gledavcu prav tako aktualna, kot je bila atiskemu občanu, ki jo je doživljal Agripov amfiteatru v senci Akropole. V tej veri smo se odločili za naš način prizorjanja.

ledavec naj po naše odvrže svojo gledalsko pasivnost: spremeni naj se v soigravca, tragiko in konflikte junakov pred seboj naj čuti in doživlja kot lastno tragiko in lasten konflikt. Temu naj pomore režijska zamisel, ki je za našo predstavo avditorij spremeni v prizorišče samo, v veliko areno, kjer igralci živijo ne občinstvu odmaknjeni, marveč ob njem, z njim, na stegljaj roke. Oder je samo zaključna apsida te igralske arene: gled igralci in gledavci ni nobene meje več. Gledavci se spremenijo v zbor Tebancev, ljudstvo, ki dialogira z Antigono in Kreontom. Tadvá pa se nam prav zato približava in stoji pred nami ne le kot sočloveka, marveč kot dva tragična pola naše lastne narodne aktualnosti.

tako, se zdi, bomo z našo Antigono 1968 dosegli vsaj nekaj tega, kar nam je po običajno gledališko predstavo pridvigniti v višino misterija, ne več grškega, ki ni moči oživljati, kvečjemu rekonstruirati, pač pa našega, sodobnega, človečanskega, slovenskega, če hočemo. Temu osnovnemu hotenju služi vse drugo: scena, ki ni več scena, pa tudi odrska dekoracija ne, marveč samo zasešek in omejitve prostora, v katerem se tragedija spleta in razpleta; igralske obleke, ki niso muzejski prenos grških izjav ali podob z barvne keramike na oder našega časa; slog igravčevega nastopanja delovanja, ki skuša biti realistično verjeten, tragično zajemljiv in človečansko prevladujoč, po Korunovo: časovno dokumentaren; pa mojstrski, pesniški prevod Frana Albrehta angleškemu petercu, ki se slovenskemu igravcu prav gotovo bolj poda, kot pa nasičeni sterc.

NALIZA MIMOGREDE

ofoklejeve tragedije so dolgo veljale za vzorce „usodnih tragedij“, dokler ni v novejši dobi dozorelo prepričanje, da so „tragedije značajev“. Antigona in Kreon sta na avnost odlična primerka te značilnosti Sofoklejeve umetnosti.

tragedija živi in se razvija ob konfliktu dveh različnih svetovnih nazorov, ki drug drugega izključujeta, in ki ju zastopata Kreon in Antigona. Kreontovih dejanj ne od nikakšno osebno sovraštvo do nečaka Polinejka, ampak vladarsko upravičen srd proti sovražniku domovine, dolžnost vladarja, da postavi učinkovit in svarilen zgled.

(Nadaljevanje in sklep na 6. strani.)

oktobru 1956. Ves komunistični sestav v Srednji Evropi bi se podrl, če bi takrat zahodni zavezniki aktivno podprli revolucionarno gibanje v satelitskih državah. Če je CIA jugoslovanskemu komunistu plačala milijone in milijone dolarjev za uslugo, cena ni bila prevelika.

Vzporedno s tem se je v januarju 1968 odkrilo o dolarjih, ki so bili na ime Borisa Kraighnerja naloženi v švicarskih bankah. Takrat se je namreč začela pred švicarskimi sodišči razprava, komu naj pripadejo v bankah na Kraigherjevo ime naloženi dolarji. Pravice do dediščine so namreč priglasile tri Kraigherjeve žene, prva zakonita, druga po prvi Kraigherjevi ločitvi in tretja po drugi. Kmalu po njegovih smrtni nesreči na poledeneli cesti blizu Vinkovcev, se je nabralo dovolj gradiva o tem, da je bila smrtna nesreča po titovski tajni policiji organizirana. Mnogo se je namreč govorilo o nekih pripravah za odcep Slovenije in za ispeljavo načrta za slučaj neuspelosti je CIA naložila na njegovo ime v švicarskih bankah, po nekih navedbah, bajno vsoto pet milijonov dolarjev. Ko so januarja 1968 tri vdove začele proces za dolarje, je morala celo belgrajska Politika priznati, da je imel Kraigher v Švici naložene dolarje, vendar je vsoto zmanjšala, najprej je zapisala, da je bilo vsega 30.000 in nato 50.000 dolarjev (okr. 18. milijonov pesov). Kako je mogel in smel Kraigher imeti tolik bančni fond v švicarskih bankah, pa Politika ni povedala. — Sicer pa je Bebler že leta 1946 v Trstu izjavljal, ko je govoril o emigraciji: „Bežali so čez mejo skoraj nagi in s praznimi žepi. Nam se to ne bo zgodilo...“

— Urednik hrvatskega štirinajst dnevnika Glas končila je obiskal ljubljanskega nadškofa doktorja J. Pogačnika in ga zaprosil za njegovo mnenje o obtožbah Slovenske socialistične zveze proti Cerkvi v Sloveniji, ki da je preko račila svoj delokrog. List pravi, da Zveza očita organizacijo pomoči potrebnim, brezplačno pomoč dijakom pri študiju in šolskih težavah, organizacijo romanj, turističnih izletov in celo prirejanje športnih prireditvev mladine. Nadškof je odgovoril: „Težava je v tem, ker vidijo ateisti v Cerkvi samo politično in socialno ustanovo. Ne morejo razumeti nadnaravnega značaja Cerkve. Vernike in duhovnike boli, ker se proglašajo za politično delovanje vse, karkoli oni store zgolj iz verskih razlogov.“

POZDRAVLJENA DOLINA ŠENTFLORJANSKA

Domovina slavi petdesetletnico Cankarjeve smrti predvsem z uprizoritvami njegovih gledaliških stvaritev. Dramsko gledališče v Mariboru ima tudi Mali oder in tam je bila sredi aprila prireditev pod gornjim naslovom, ko so člani mariborske drame recitirali izbor iz Cankarjevih satiričnih in polemizirajočih spisov. Besedilo je izbral in uredil dramaturg Janko Čar, režija pa je bila v rokah J. Drozga. Izvedbo je za Delo (25. aprila) kritiziral Josip Vidmar. Izvedba se mu je zdela preveč ohlanna, ob recitatorjih pa se je spotaknil ob njihovi „pretirani“ v-jevski izgovorjavi, češ da v tolikšni meri ni dovoljena niti no Pleteršnikovem slovarju. Enake razmere je ugotovil tudi v ljubljanski drami in drugod ter opozarja, naj se vsi držijo zakonito ukazani pravopis.

— Kongres slovenskih zgodovinarjev bo letos v Novi Gorici in sicer od 9. do 12. septembra 1968. Pripravljali odbor sodi, da bo na kongres prišlo 200 slovenskih zgodovinarjev, navzočih pa bo precej zgodovinarjev tudi iz drugih delov Jugoslavije ter nekaj tujih gostov.

— Belgijska akademija znanosti in umetnosti je podelila brezplačno stanovanje za leto dni in še več kateremu koli slikarju, ki bi bil pripravljen slikati pajsaze v belgijskih Ardenih. Hiša, v kateri bi slikarji stanovali, stoji v Houtfalizu in je na voljo slikarjem, ki se bodo prijavili, že od 1. septembra dalje.

TITOVSKA LEGALIZACIJA VIDNIH EMIGRANTOV

Dr. Ante Čiliga je bil некоč Titov predhodnik v generalnem tajništvu komunistične partije v Zagrebu. Pozneje je bil žrtev stalinskih čistk, sedaj pa je v emigraciji voditelj Hrvatske demokratske in socialne akcije. Torej je strokoven poznavalec komunistične taktike in izvirno informiran o razmerah med emigracijo iz Jugoslavije. V zadnji številki svojega „Biltena“ ugotavlja: „Nova Udba je preorientirala svojo aktivnost in sicer na likvidacijo politične emigracije, ki se naj preorientira v navadno ekonomsko izseljenstvo. Sedaj je znano, da je cela vrsta dosti vidnih starih emigrantov (dr. Čiliga govori o emigrantih iz leta 1945) od višjih pa tudi visokih funkcionarjev Titovega režima, celo od članov vlade, ne samo od kakšnih višjih funkcionarjev Udbe, dobila ponudbo, naj 'regulirajo' svojo situacijo, naj se legalizirajo pred režimom, pri tem pa ostanejo v emigraciji.“ — Vsekakor se v emigraciji opaža, najbrž že pod tem vplivom, kako se začena ponekod opuščati izraz „emigrant“ in ga nadomeščajo z besedo „izseljenec“ ter se ponekod to šteje celo v dobro „aktivni razvojnosti“, to je evoluciji pri komunizmu in tudi pri emigraciji, ki se je doslej označevala kot „politična emigracija“.

SODBA O "TURISTIH"

Hrvatski pisatelj in publicist univ. prof. Bogdan Radica je napisal v Hrvatskem glasu (2. sept. 1967) članek o emigrantih, ki so v letu 1967 obiskali Jugoslavijo. Hrvatska revija (3-4, dec. 1967) je članek v celoti ponatisnila. B. R. piše med drugim: „... Med obiskovalci Jugoslavije v letu 1967 je bilo mnogo hrvatskih vseučiliških profesorjev in duhovnikov, torej inteligenca, ki je še govorila, trkajoč se na prva, da se nikdar več ne bo vrnila v Jugoslavijo in to kraljevsko ali komunistično (vrnili bi se le v svobodno Hrvatsko)... toda imen ne bom navajal... vendar vem, da bi nas prav ti obsojali in nam ne bi nikdar odpustili, če bi kdo izmed nas šel tja na obisk... Še bolj zanimivo je, da so bili med temi obiskovalci tudi taki, ki so v takozvani NDH zavzemali vidne položaje... in so mogle titovske oblasti biti s tem kar laskovo počestvovane...“ Zanimivo pa je, pravi B. R., da je prav tiste čase izšlo v uradnem glasilu jugoslovanske vojske „Narodna armija“ v Belgradu svarilo generala Ivana Milkovića o teh intelektualnih-obiskovalcih, ki bi mogli biti nevarni ameriški vohuni... Mnogi med njimi so namreč šli tudi v Dalmacijo in bili tudi tam, kjer sedaj sovjetska mornarica gradi svoja oporišča v Jadranu. Neki tak ameriški „znanstvenik“ je moral zaradi tega čez noč iz Jugoslavije, osumljen vohunstva, in pred izgonom ga ni mogla rešiti nobena intervencija ameriške ambasade. Pariški „Le Monde“ je podrobno pisal o svarilu in o dogodku. — Urednik revije je pa še dodal svoj komentar: „Jasno je, da tak negativni pojav (obiski v Jugoslaviji) ustvarja zmešnjavo med hrvaškimi emigranti. Res smo lahko zelo vznemirjeni, če pogledamo, kdo se je vse spremenil v „turista“. — Še vedno pa velja za nas jasno načelo: Kdor se vrača ali se je vrnil v Jugoslavijo, je nehal biti politični emigrant in sicer brez ozira na to, kakšno državljanstvo si je privzel in s kakšnim potnim listom je šel v Jugoslavijo.“

ANTIGONA 1968... (Nadaljevanje s 5. strani)

Vse to stopnjevano z umljivo vremo človeka, ki je pravkar prišel na prestol in z nekakim racionalističnim pogledom Kreonta na življenje, ki ga skuša z doktrinarsko samozvestjo brezobzirno uveljaviti. Temu mogočnejši pa se postavi po robu šibka deklica, navezana izključno sama nase. Moč, da se za svoj sklep, pokopati mrtvega brata Polinejka, ki mu Kreon brani časti pogreba in pokopa, odloči in ga drzno izvrši, ji daje edino prepričanje, da je to, kar dela, v najvišjem smislu prav in po volji bogovom. Čeprav je Polinejk za vladajoče in ljudstvo sovražnik domovine — za njo je njen mrtvi brat, ki ima pravico, da ga njegovi živi svojci pokopljejo. Antigoniin krik Kreontu, ki nečaka Polinejka obsodi z vzdevkom sovražnik domovine in ljudstva, je prav gotovo več kot gola sentenca, ko pribije:

„Sovraštvo ne — ljubezen je moj del!“

Antigona tudi ve in tudi javno pove, da božja postava, ki je nobena državna oblast ne prepreči, prepoveduje pustiti mrliča, pa naj bo že kdorkoli, nepokopanega. Tako trčita tukaj skupaj dva mogočna in neupogljiva značaja: na eni strani avtoriteta in moč, oblast, na drugi pa globoka in iskrena pobožnost in duševna moč.

Te idejne in značajske poteze Sofoklejeve tragedije pa jo dvignejo visoko nad vsakršno politično ali družbeno sektarsko motivacijo. Dramatični konflikt Sofoklejeve Antigone je izrazito *religiozno etične narave*. Prav zato so tudi vsakršni novodobni poskusi, motivirati njeno tragiko s freudijanskega zornega kota, ostali samo poskus, ki ni ne prevzel, še manj pa prepričal.

MI in ANTIGONA

Antigona za Slovenca ni simbol, marveč je živa resničnost naše lastne tragedije: tragedije Vetrinja in tragedije nepokopanega Polinejka. Ne brez razloga je Jeremija Kalin vstavi kot svetniško herojsko postav v pomašni spev svoje „Črne naše za pobite Slovence“ s pesniško morda najbolj dognanim vzdihom celotne pesnitve: „Kot Antigona smo vrgli prst na naše mrtve...“.

Nepotešena slovenska ljubezen do rodnega brata, ki mu vsiljena oblast brani blagoslovljen grob in posmrtno časti, ne kot sovražniku domovine, marveč kot njenemu dobremu in zvestemu sinu, ta ljubezen je ljubezen Antigone: „Sovraštvo ne — ljubezen je moj del!“

Bratje, kje je naša ljubezen do Polinejka?... Sestre, kje med vami je Antigona? Kot Tebanci čakamo na obeh bregovih in iščemo svojo lastno Antigono, da nam zakliče, vsem tiranom navkljub: „Pokopljimo mrtve! Junakom čast!“

Orlov vrh je oskrunjen, trupla Junakov izkopana, njihove kosti razmetane, da gore v nebo!... Hrastnik, Podutik, Lubnik in Rog so kraji, kjer leži nepokopan trup Polinejkov, ves razžrt od psov...

Vetrinje ni mrtvo. Vetrinje je krik pobitega v krvavem, usodnem bratomoru.

Kje si, naša Antigona? Slovenski Polinejk še ni pokopan!

"DANES TAKO... KAKOR TAKRAT..."

Edvard Kocbek je izdal pri založbi Obzorja v Mariboru „Tovarišijo“ v drugi izdaji. Sicer je zadnje čase nekaterim podajal pomirljive izjave - zlasti namenjene poslušavcem v zamejstvu. A tokrat se je v predgovoru zelo jasno označil z besedami: „Če bi se moral danes znova odločiti v podobnih okoliščinah, bi to storil tako, kakor sem bil storil takrat. Naša takratna odločitev je bila brez alternativ, z ene strani jo je narekoval položaj na smrt obsojenega naroda, z druge strani pa enkratna prilika, da se z radikalno rešitvijo svojega narodnega telesa razbremenimo tudi sledeč stoletne nesproščenosti ter se v vsem siovenskem prostoru uresničimo kot moralno in duhovno svobodni, politično suvereni ter družbeno pravični narod.“ Takrat se je Kocbek v vsem podredil partiji — torej je tudi danes na istem; ali je pri tem še mogoče govoriti o „politično suverenem“, a svobodnem narodu samo na „moralnem in duhovnem prostoru...“, kakor to pravi, potem ko se je sam odrekel osebni svobodi v korist partiji. V božični številki tržaškega Novega lista pa je izjavil, prav nič pomirjevalno, da se Cerkev po protokolu spet predaja „triumfalizmu“ (po domače: klerikalizmu).

— Državna založba je v zbirki Klasje izdala tragedijo „Tugomer“ in navedla imeni avtorjev, Fran Levstik in Bratko Kreft. Kajti tragedija je po Levstiku prejela čisto drug smisel, mnogo vrednejši, kakor je izšla v prvotni Jurčičevi

obdelavi. Sedaj pa je s Kreftovo predelavo drama prejela nov zagon, ker je Kreft iz nespremenljivega organizma izgrebel nove dogodke in uvrstil mnoga dramatična srečanja. Delo je izšlo v počastitev stoletnice ustanovitve Društva „Natične-ga društva v Ljubljani“.

— Ni še dolgo, kar je tudi zunanji svet razburjal spor o samostojnosti hrvaškega in srbskega jezika. Zagrebška deklaracija je bila ostro opozorilo, da Hrvti ločijo med srbskim in hrvaškim jezikom. Toda proti koncu leta 1967 so v Belgradu organizirali knjižni sejem za celotno „srbohrvaško jezikovno področje“. Sejem je s posebnim govorom odprl pisatelj Meša Selimović, ki je leta 1960 dosegel največji uspeh s svojim romanom „Derviš in smrt“.

POPRAVEK: V članku dialog po Casanovi (Glas, št. 6) drugi odstavek prav slove tako: Casanova ... spominja na „razvoj teologije“, ki vedno bolj upošteva „znamenje časov“: „Mimo različnosti v otenkih, teologije in sekularizacije, očiščenja vere (...), „smrti Boga“ konvergirajo tako v tem, da nam govorijo o božanstvu, ki sicer ne izgine, katero pa izgubi svojo višino.“ — V „Socialističnem“ opominu v četrtem odstavku beri mesto „humanističnega nadiha“: humorističnega nadiha. — Na 8. str. Glasa (št. 7) pa je seveda treba brati ob komentaru o dr. Kralju (Medobje, X, 1-3) „v najbolj nenaklonjenih razmerah“ namesto naklonjenih.

Letos dne 16. januarja so se sovjetski pisatelji in pesniki sešli na posebno zborovanje v Moskvi, kjer je zelo ostro nastopil proti cenzuri pisatelj Grigorij Svirskij. Moskovski listi seveda niso nič objavili, pač pa je stenografski zapisek govora prišel v tisk zahodne Evrope in od tam posnemamo podatke o obnovi kulta Stalina v nekaterih moskovskih publikacijah. Svirskij je podrobno našteval nemogoče posege cenzure proti nekaterim pisateljem in pesnikom, ker se v svojih spisih drže sklepov XX. kongresa partije, kjer je Hruščev razkrinkal Stalinove zločine in se je začela borba proti kultu osebnosti. Toda prav ob petdesetletnici oktobrske revolucije pa se sedaj dogaja, da se objavljajo spisi, polni dokazov o tem, kako se mrtvi Stalin vrača na svoj prestol. Pesniki in pisatelji, apologetiki Stalina, so deležni posebne slave in z odlikovanji povezanih dohodkov. Izgleda, da se je cenzura odločila proglasiti sklepe XX. kongresa za neveljavne. Revija Oktober je v 6. in 7. številki za leto 1967, torej ob proslavah jubileja, objavila poglavja romana „Stvarjenje sveta“ izpod peresa Zakrutkina, kjer se med drugim bere:

„Nikar se ne dotaknite Stalina... Mi dobro vemo, zakaj se vam je Stalin v grlu zataknil... Ker je branil Leninove ideje in je kratko pristrigel krila vsem izdajavcem Lenina... Prav zaradi tega se Stalina bojite... Stalin je bil in je ostal zvest branik Leninovih idej. Bori se še sedaj za čistost Leninevih idej proti tolpi in golazni opozicionalcev, kajti on bdi nad čistostjo in disciplino partije...“

Še bolj je vdan Stalinu pesnik Smirnov. Njegove pesmi v slavo Stalinu se tiskajo v ogromnih nakladah in založbe morajo pospeševati širjenje njegovih slavošpevov. V eni izmed pesmi proslavlja Stalina kot branika idealov sodobnosti in terja, da naj se njegovo truplo vrne na oder ob Leninu. Med pogrebnimi slovesnostmi za Stalina je množica pomendrala do smrti na stotine Moskovčanov in Smirnov jih opeva s temi besedami:

„Tokrat je bil Stalin ves nad nami, a ni bil sam! Stotine duš meščanov so se pred njim polagale na tlak kot preproga — vse te duše so se mu pod nogami vezale v venec žalovanja.“

Svirski je proglasil take verze za sramotne, toda uradna ruska literarna revija Literarnaja Rusija je izpod peresa pisatelja Mihaela Aleksejeva objavila pohvalno kritiko.

Cenzura in vladni organi danes podpirajo pesnike take vrste. Brž ko ga odkrijejo, mu takoj odpro vse slapove hvala in podpor iz državnih blagajn. Pred tedni se je pojavil mlad pesnik Čujev, pravi Svirski. Nikdo ni vedel nič posebnega, pač pa se je govorilo o protekciji nekega vodilnega člana centralnega komiteja partije nad njim. Zrastle je čez noč, ker je začel pesniti Stalinu v slavo. Organizirali so turneje, tudi v inozemstvu, kjer je recitacije svojih pesmi končaval z vzkliki: „Vrnite Stalina na njegov piedestal.“ Oblasti so ob jubileju revolucije podelile mnogo odlikovanj, pa pri tem pustile v senci vidne literarne ustvarjalce, pač je mladi Čujev prejel visoko odlikovanje: „Za zasluge v svojem delu.“

Ob koncu je Svirski podal glavno značilnost političnih preganjavcev pravega literarnega in znanstvenega ustvarjanja. Po njegovem bi se moglo reči: oblasti se drže načela: „Proč z ljudmi, ki mislijo!“ Zato je treba preprečevati knjige, kjer se debatira, kjer se načenja diskusija. Proč z ljudmi, ki z legitimacijo kulturnega ustvarjalca počenja politiko. Za režim je diskusija nekaj nevarnega. Tisti, ki danes misli, je že vnaprej obsojen kot nevaren in škodljiv državljani. Resignirano se je Smirnov na koncu vprašal:

„Kdaj se bodo odstranile zavore literaturi, ki proučuje življenje...?“

Vedno in povsod ista zgodba o cokli, ki se obeša vsemu, kar ni pod njeno kontrolo.

MOSKOVSKA PISATELJSKA ZVEZA OPOZARJA

„Literaturna gazeta“ je 25. aprila priobčila obvestilo o posvetovanju tajništva Pisateljske zveze v Moskvi, ki se v njem javno obsojajo udje „brez načel, ki so se izkazali kot neodgovorni, kot politično zanižanje“, ko so podpisali petico za Ginzburga in njegove prijatelje.

Obvestilo pove, da je bilo na posvetovanju ravnanje pod-

pisnikov petico „enodušno in ostro obsojeno“, molči pa o sankcijah, ki so bile sklenjene zoper krivce, ki jih ne imenuje. Bistveni očitek je, da so petico prišle na zapad, kjer jih je izkoristila „buržoazna propaganda“. „Ne more se prenašati, da bi pisma, ki so naslovljena na razne sovjetske instance, bila objavljena v zamejstvu, kjer postanejo orožje naših ideoloških nasprotnikov.“ „Treba je ostro opomniti dopisnike peticij, da je splošno mnenje zoper nje.“

Ob sklepu komunike grozi storivcem „neodgovornih dejanj“, da so prelomili tisti člen pravil Pisateljske zveze, ki obvezuje udeležbo k boju „zoper buržoazne in revizionistične vplive“. Nazadnje pribije: „Kdor ne razume, kaj vse obsegajo dolžnosti do ljudstva v tem obdobju brezkompromisnega boja med dvema ideologijama, socialistično in kapitalistično, taisti se ne more imenovati sovjetski pisatelj.“

Komunike je presenetil rusko inteligenco, ker Pisateljska zveza o svojih notranjih zadevah doslej ni razpravljala pred javnostjo. Sprašujejo se tudi, ali bodo nekonformistične pisatelje zadele samo stanovske sankcije. Gotovo je pobuda k nastopu prišla od partije, kakor je par dni prej ta naročila Rdeči armadi napad na Solženicina.

„REFORMA“ POLJSKE PISATELJSKE ZVEZE

Poljska partija bi rada preprečila, da bi poljska družba književnikov še kdaj postala okvir za opozicionalno politično dejavo, kakor se je to zgodilo 29. februarja. V varšavskem tisku sta 28. aprila priobčila pozive k reformi pisateljskega društva hkrati predsednik društvenega odseka v Szczecinu, Kaminski, in predsednik organizacije pisateljev-članov komunistične partije, Putrament, oba stara partija.

Putrament opozarja, da Družba književnikov še more „ohraniti svojo organizacijo, toda le pod pogojem, da se iznebi politikantov, ki se upirajo ljudski oblasti“. Ako tega ne bo storila, bo treba tako ali drugače spremeniti njeno organizacijo. Gotovo je s to grožnjo Putrament hotel izsiliti, da bi bili izključeni iz zveze pisatelji Jasienica, Kisielewski in Grzedzinski, ki ostro kritizirajo kulturno politiko vlade.

Kaminskega predlog za „reformo“ gre bolj v nadrobnoti. Seveda tudi on predlaga izključitev pisateljev, „ki se obnašajo protinarodno“. Hoče pa tudi postavitev redakcijske komisije za novi pravilnik, ki naj zlasti natanko opredeli vodilne ideje, dolžnosti, pravice in opravi pisateljev v socialistični državi. Zelo tudi poudarja potrebo, da organizacija komunistične partije v družbi pisateljev okrepi svojo vlogo pri vodstvu družbe.

Posebič obžaluje, da se v Družbo književnikov pa tudi v zvezo igravcev in likovnih umetnikov sprejemajo novi udje zgolj po sodilu umetniške vrednosti, ne da bi se upoštevale moralne in politične karakteristike kandidatov. Trdi tudi, da so sovražniki države in „antipartijci“ izrabljali „toleranco“ in „ustvarjalno svobodo“ za izpodkopavanje „dosežkov socializma“.

PARTIJSKE SKRBI Z BEOGRAJSKO ZVEZO

Protestno pismo, ki je je po izgonu več poljskih profesorjev in visokošolcev z varšavske univerze 1500 belgrajskih slušateljev filozofije poslalo poljski vladi, je dalo povod, da se je 18. aprila sešel univerzni komite, da bi preprečil politični položaj na univerzi v Beogradu.

Kakor poroča „Borba“ 23. aprila, so na sestanku nekateri ugotavljali, da je „zaradi nedelavnosti partije“ nastala politična praznina v univerznih krogih in je zatorej moglo priti do protestnega pisma v Varšavo, za katero je bilo znano, da ni po volji partije. Več partijskih funkcionarjev je priznalo, „da niso v pravem času razložili študentom, da njihov protest ne sme imeti oblike vmešavanja v uredbo demokratičnih razmerij v drugih deželah.“

Univerzni komite je mogel tudi obznaniti, da je nekaj profesorjev na filozofski fakulteti prešlo na stališča, „ki so tuja Zvezi komunistov“ in da „nekateri študentje in profesorji često iščejo navdih v idejah ‘nove levice’, ki se javljajo v mednarodni politiki.“

MNACKO SE VRAČA IZ IZRAELA

Pisatelj Mnacko je zapustil češkoslovaško avgusta 1967 in sicer iz protesta proti obnašanju vlade v času vojne med Izraelom in Arabci. Ko je bil že čez mejo na Dunaju, je predsednik Novotny ukazal odvzeti mu državljanstvo in na njegov ukaz ga je partija tudi izključila iz svojih vrst. Mnacko je z Dunaja odšel v Izrael — ni Žid — in še tik pred odhodom so ga ujeli časnikarji ter mu stavliali razna vprašanja. Poudaril je, da odhaja v Izrael iz protesta, in odvzema državljanstva ter izključitve iz partije ne jemlje na znanje, ker ni bil nikdar zaslisan. Že tedaj pa je svojo pripadnost partiji označil kot izraz vere v gradnjo socialistične družbe, svoj komunizem pa bi najtočneje pojasnil z besedami: „... sem komunistični katoličan.“

Pred odhodom iz Tel - Aviva ga je obiskala Edith Sorel dopisnica pariškega lista „Le Monde“ in mu stavila nekaj vprašanj. Mnacko je rad odgovorjal, zlasti še, ker je bil pravkar prejel od predsedstva češkoslovaške pisateljske zveze vabilo, naj se takoj vrne v Prago. Dopisnici je potrdil uspeh svojega prvega velikega pisateljskega dela: „Smrti je ime Engelchen (angelček)“. Kmalu po izidu je bilo delo prevedeno v šestnajst jezikov, vendar je francoska izdaja izšla v Pragi. Mnacko ima podatke, da je bilo doslej v vseh prevodih prodanih nad dva milijona izvodov. Roman je bil tudi filman in sta češka režiserja Kadar in Koos ustvarila veliko umetnino. „Ples“ okoli njegove pisateljske kariere se je začel (pisatelj je star 49 let), ko je napisal delo „Slast za oblastjo“. Nekaj poglavij je bilo že izšlo v praški literarni reviji Plamen, ko je takratni predsednik Novotny ukazal cenzuri, naj objavo ustavi. Ko je Mnacko že podpisal za izdajo dve pogodbi s češko in slovaško založbo, je en rokopol odstopil založbi Molden na Dunaju, ta pa je potem pravice prodajala tudi že drugim založbam po svetu (medtem je prevod že izšel v Parizu). GLAS je že poročal o vsebini romana, ki ga pa avtor sedaj naziva pamflet. Kratko: uradni fotograf Frank sedi ob krsti svojega prijatelja državnega predsednika in mimo njegovih oči gre v stenografskem stilu pisana zgodba o partizanu, borcu revolucije, ki pa ga potem oblast popolnoma pokvari. Nazadnje ga strast in slast za oblastjo privedeta na rob zločinstva.

„Ali mislite, da se je Novotny spoznal v tem pamfletu, kakor vi roman nazivate,“ je Edith Sorel vprašala. „Reči moram, da nisem mislil ravno na Novotnega. Ko pa je zaradi tega spisa prav on terjal moj izgon iz pisateljske zveze, je sam povzročil, da se je potem v Pragi in po vsem svetu govorilo, da sem nanj mislil. Reči pa moram, da so v enaki nevarnosti moralnega razpadanja predsedniki vseh republik ali vlad in to v komunističnem ali kapitalističnem svetu...“

Ko je bilo potem slovaški in češki založbi prepovedano knjigo izdati, je bil Mnacko v Hanoju, kamor je odšel na časnikarsko poročanje. „Med padanjem bomb me je doletela bomba iz Prage,“ je nadaljeval in moral je vzeti na znanje prepoved izida v domovini, ni pa moral preklicati pogodbe z Moldenom, kakor so v Pragi terjali. Seveda so potem sedanji dogodki v Pragi zanimanje za knjigo še povečali. Iz Holywooda je že prišla ponudba za filmanje in je Mnacko tudi že podpisal pogodbo in sicer s samim Burtom Lancstrom, vendar v režiji čeških režiserjev Kadarja in Koosa. Mnacko je prepričan, da bo Lancaster iz pamfleta ustvaril veliko umetnino.

— Založba Mladinska knjiga izdaja v zbirki Naša beseda dela slovenskih klasikov pred vsem kot priročnik za pouk slovenske književnosti na srednjih šolah. Sedaj je v isti zbirki izdala založba Izbrano delo Ivana Cankarja v sedmih knjigah in je izbor pripravil glavni urednik cele zbirke Josip Vidmar. Vendar izdaje niso namenjene samo mladini, ampak naj dosežejo široke plasti bralcev, ki jim izdaje klasikov pri Državni založbi niso mogle priti dovolj blizu. Gre za način, kako po novih poteh približati naše klasike bralcem. — V letu 1968-69 pa bo založba poslala na trg še štirinajst knjig v zbirki Naša beseda. Izbrano delo Ivana

Tavčarja bo uredil Franček Bohanec, Janka Kersnika v dveh knjigah bo zbral dr. Boris Paternu, Frana Levstika bo v enem zvezku podal Josip Vidmar, Antona Aškerc v eni knjigi Janko Kos, Svetokriškega in druge baročne v eni knjigi Franček Bohanec, Mirana Jarca v eni knjigi in Slavka Gruma v eni dr. Franc Zadravec, Ivana Preglja pa bo v treh knjigah komentiral Josip Vidmar. Na koncu bo Kajetan Kovič podal Alojzija Gradnika v eni knjigi.

— Matica Srbska v Novem Sadu je izdala v prevodu roman Andreja Hienega „Gozd in počitek“. Povest je lani iz-

Na vprašanje, kakšen bodi pisatelj naših dni, je pisatelj Mnacko odločno podčrtal: mora biti borec za pravico in sicer s sredstvi posegov v dnevno življenje, kakor so to delali veliki pisatelji osemnajstega stoletja. In politično pisanje je takoj pri roki in je nujno, saj gre za gradnjo tistega socializma, ki naj vse človeštvo res osreči. Razmerje do tega socializma pa je kot pisatelj tudi za politiko razložil v knjigi, ki jo je napisal v Izraelu. Naslov: „Napadali ali esej o krivdi in nedolžnosti šibkih.“ Spis prikazuje položaj malih in šibkih držav v politični matematiki velikih držav. „V knjigi je polno navedb o Vietnamu, kjer sem bil nekaj mesecev in o Izraelu — oboje je pod istim zrklo prizadetosti za pravico malih držav pri krojenju lastne usode.“

„Kaj boste sedaj napravili,“ je sledilo vprašanje. „Ostal bom še nekaj tednov v Izraelu, nakar se bom vrnil v Prago, kjer bom pa takoj zahteval razpravo pred sodišči, da bo jasno povedano vse o moji krivdi in nekrivdi. Prepričan sem, da je moj izgon iz domovine in moje bivanje v Izraelu mnogo pripomoglo k sedanjim dogodkom v češkoslovaški. Zelo sem zadovoljen z razvoje dogodkov. Edino, kar terjam, je: hočem svobodo pri pisanju!“

Potni list je Mnacku potekel 21. aprila. Vendar je bilo v Tel Aviv sporočeno, da so oblasti v Pragi že ukazale mejnim organom, naj Mnacku ne delajo težav pri povratku. Njegovi pisateljski tovariši pa so mu svetovali, naj se vrne domov diskretno. Neposredno se namreč ni udeleževal dogodkov na lanskem pisateljskem kongresu, ki je dejansko povzročil sedanje spremembe v vodstvu države. Ker ni bil navzoč, more biti pisateljem - tovarišem koristen, če se nekaj časa ravna po njihovih nasvetih.

Tako se Mnacko vrača v letu 1968 v Prago v podobnem ozračju kot je leta 1848 vladalo v Evropi najprej v Parizu in zatem v Pragi: pariško revolucijo — tedanjo liberalizacijo so povzročili pisatelji (Victor Hugo, Lamartine) in v podobnih okoliščinah je potem odmeval slovanski kongres v Pragi, dejansko tudi zbor pisateljev in kulturnih delavcev. Delo francoskih revolucionarjev — kulturnih delavcev je potem odplaval bonapartizem cesarja Napoleona III, kongres slovanskih voditeljev v Pragi pa je razgnala habsburška policija. — Na zunaj je evropsko gibanje doživelo poraz, a se je ob prvi priliki znova razplamtelo, kakor tokrat v Pragi ob 120 letnici dogajanj v letu 1848.

PRAŠKI ŠTUDENTJE IN OBVEZNE DEMOSTRACIJE

Manifestacije praških visokošolcev in dijakov zoper vojso v Vietnamu 27. 4. so se vršile v popolnem miru, dokler nekaj vietnamskih študentov ni strgalo ameriške zastave in grba raz pročelje ameriške ambasade. Tedaj je prišlo do prerivanja med Vietnamci in češkimi študenti, ki so preoteli grb in ga obenem z ameriško zastavo vrnili ambasadi, obžalujoč ravnanje nekaternikov, ki „niso razumeli smisla manifestacije“.

Slušatelji filozofske fakultete v Pragi pa so ministrstvu za pouk sporočili svoje nezadovoljstvo, ker so obvezno morali tisti dan stavkati, da so se mogli udeležiti omenjene manifestacije, ki nje organizacija preveč „spominja na obvezne masovne manifestacije iz zadnjega časa.“

šla pri Slovenski matici. Srbski naslov romana je „Tikova hči“, prevod je oskrbel Gojko Janjušević. — Zagrebška revija Forum pa je izdala v posebni zbirki trinajst pesmi Janeza Menarta v prevodu Zvonimira Goloba. Prevod je izšel najprej v reviji.

CORREO ARGENTINO SUC. 6	TARIFA REDUCIDA
	CONCESION 4228
	R. P. I. 953701